

La *boutade* serà dir que, d'ençà que la religió catòlica ha deixat de ser la ideologia dominant entre les classes baixes i entre la societat en general, s'ha esbalçat una cultura popular que no ha estat reemplaçada per cap altra. Posaré com a exemple un pèl folclòric la distinció tan fina que ha fet l'església sobre els pecats: pecar per obra, pecar per pensament, pecar per omissió, que deu voler dir deixar de fer una cosa. El catolicisme era una guia infal·lible per als comportaments de tothom, i també dels més inermes, dels més febles socialment.

La influència era tan intensa que també governava el calendari. La meva padrina, en pau descansi —observeu l'acte reflex calcat de la moral eclesiàstica—, encara deia les dates més assenyalades de l'any pel calendari litúrgic. Qui a hores d'ara parla de la Candelera? Pocs recorden, entre els joves, el dimecres de cendra i la *setmana santa* s'ha laïcitzat, s'ha buidat de contingut eclesial.

El fet és que el calendari que regeix la vida escolar i laboral és fonamentalment un calendari religiós: les festes són dates claus en la litúrgia, amb algun afegiment laic bastant galdós: el dia de la constitució, o les diades nacionals respectives: l'onze de setembre i el Pilar.

En definitiva, el nostre calendari és catòlic i d'arrel agrícola, quan una part notòria de la societat ni és catòlica practicant ni treballa en l'agricultura.

La digressió ve a tomb perquè, enguany, el calendari escolar està fortament descompensat: no hi ha cap pausa ni descans entre el segon i tercer trimestre perquè la setmana santa, que és una beatificació per al descans i una benedicció per a les agències de viatges i hoteleria en general, cau cap a finals d'abril, cosa que converteix aquest mes de març en un calvari. Mai més ben dit.

Probablement, hauríem de començar a pensar a dissenyar uns calendaris escolars que respectessin la norma que diu que al cap de deu setmanes de classes es necessita una pausa de descans d'entre cinc o set dies. La justificació pot ser el descans necessari, i també es

pot girar com un guant: sense descans és impossible treballar amb un mínim d'eficiència i intel·ligència.

Aquest raonament afecta els professors i els alumnes: els pares que sou observadors també haureu vist la cara d'estrangament dels vostres fills i haureu constatat que estudien millor quan estan frescos i amb la pupila brillant.

Que, com he dit al principi, l'única cultura popular que existeix a Espanya la va aportar el catolicisme, i un catolicisme especial, supersticiós i amb un fons màgic, empeltat de contrareforma (és a dir d'imatges i sants), la va donar l'inefable Pedro Almodóvar quan va etzibar davant l'auditori selecte de l'imperi americà tota la rècula de verges i santes locals que recordava. El d'Almodóvar era un catolicisme contrareformista enfront de la reforma de l'església que va triomfar a tots els països anglosaxons, i que és a la base del capitalisme modern, per cert.

Aquest era el catolicisme popular: molt bé la passió, molt bé el missatge de Jesucrist, però el que comptava era el sant o la verge del poble. La meva padrina, que era devota fins a la medul·la, confiava en el sant Àngel local, que es veu que havia tallat, en sec, una pesta bubònica quan la medicina era bastant pedestre i ineficaç. El fons de talismà màgic, protector, precristià, predominava en les seves creences. Per l'altra banda de la família, l'altra padrina va confiar més en la república que en el sant local, i més en la igualtat que en el talismà màgic de la religió, i van rebre una tal patxada en la guerra civil que sempre més va quedar a la banda dels vençuts. La història també es fa així: amb foc i morts. I perdura, de generació en generació!

ANDREU LONCÀ

Andreu Loncà

